

РОЗДІЛ І. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ ВЧЕНЬ

УДК 342.1+305-055.2

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.04.1>

ГЕНДЕРНИЙ ВИМІР ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЧОГО РУХУ КАНАДИ ТА АВСТРАЛІЇ

Андрусак І.П.,

кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри теорії права та конституціоналізму
Національного університету «Львівська політехніка»
Інституту права, психології та інноваційної освіти
iryna.p.andrusiak@lpnu.ua
<https://orcid.org/0000-0001-6887-0510>

Андрусак І.П. Гендерний вимір діяльності українського жіночого руху в Канаді та Австралії.

Статтю присвячено дослідженню організованого жіночого руху за кордоном. Український жіночий рух, який виник та почав розвиватись у всіх країнах в які переселялись та жили українці, став продовженням і розвитком українського жіночого руху на українських землях і мав на меті здобуття прав жінок і в доступі до освіти і у вирішенні всіх суспільних справ. Причиною еміграції українців стали несприятливі політичні обставини в імперіях, до яких наприкінці XIX ст. входили всі українські землі, а також економічний занепад та сповільнений і неефективний розвиток економіки обох імперій.

Організований український жіночий рух завжди опирався на засади рівноправності людей незалежно від статі. В основі діяльності українських жіночих організацій була присутня ідея гендерної рівності. Очевидно, що поняття «гендерна рівність» відноситься до сучасної термінології права, і на початках формування організованого українського жіночого руху такого терміну не було. Рівність людей незалежно від статі окреслювалась поняттям «емансипація жінок». Цікавим в розвитку українського жіночого руху у вільному світі є відмінність з жіночим рухом канадійок чи австралійок, який мав у своїй основі феміністичну складову, тобто базувався на протиставленні статей. Такий антагонізм між статями виник в тих народів, які мали свою власну державу і не зазнавали національного гноблення.

Діяльність жіночих організацій була спрямована на виявлення дискримінаційних суспільних практик і боротьбі за жіночі права. Оскільки українці не мали власної держави і були гнобленими, як чоловіки так і жінки, то не могло відбутись

протистояння статей. Тому, для українського жіночого руху базовими цінностями були здобуття прав жінок, збереження національної ідентичності, традицій, виховання молоді, збереження церкви. Слід зазначити, що українські чоловіки підтримували жінок у їхніх починаннях. Тому, діяльність організованого українського жіночого руху окреслюється в контексті гендерної рівності.

Ключові слова: український організований жіночий рух, вільний світ, гендерна рівність, фемінізм, жіночі права, національна ідентичність.

Andrusiak I.P. The gender dimension of the activity of the Ukrainian women's movement in Canada and Australia.

The article is devoted to the study of the organized women's movement abroad. The Ukrainian women's movement, which arose and began to develop in all the countries where Ukrainians immigrated and lived, became the continuation and development of the Ukrainian women's movement on Ukrainian lands and had the goal of gaining women's rights in access to education and solving all public affairs. The reason for the emigration of Ukrainians was unfavorable political circumstances in the empires, to which at the end of the 19th century included all Ukrainian lands, as well as the economic decline and slow and ineffective development of the economy of both empires.

The organized Ukrainian women's movement has always relied on the principles of equality of people regardless of gender. The activity of Ukrainian women's organizations was based on the idea of gender equality. It is obvious that the concept of «gender equality» refers to modern legal terminology, and at the beginning of the formation of the organized Ukrainian women's movement, such a term did not exist. Equality of people,

regardless of gender, was outlined by the concept of «women's emancipation». What is interesting in the development of the Ukrainian women's movement in the free world is the difference with the women's movement of Canadians or Australians, which had a feminist component at its core, that is, it was based on the opposition of the sexes. Such antagonism between the sexes arose in those peoples who had their own state and were not subjected to national oppression.

The activities of women's organizations were aimed at identifying discriminatory social practices and fighting for women's rights. Since Ukrainians did not have their own state and were oppressed, both men and women, there could be no conflict between the sexes. Therefore, for the Ukrainian women's movement, the basic values were the acquisition of women's rights, the preservation of national identity, traditions, the education of youth, and the preservation of the church. It should be noted that Ukrainian men supported women in their endeavors. Therefore, the activity of the organized Ukrainian women's movement is outlined in the context of gender equality.

Key words: Ukrainian organized women's movement, free world, gender equality, feminism, women's rights, national identity.

Постановка проблеми. Важливий досвід, який потребує переосмислення та активного використання в Україні є діяльність українських жіночих організацій у вільному світі. Вони створювались та активно діяли протягом десятиліть. Діють і сьогодні в усіх країнах, куди українцям довелося виїжджати щоб уникнути репресій та переслідувань окупантів української землі. Поняття «вільний світ» виникло в період «Холодної війни». В даній статті використовується для окреслення некомуністичних країн.

Діяльність українських жіночих організацій у вільному світі не достатньо досліджена вченими в Україні. Видається актуальним проаналізувати досвід та здобутки українських жіночих організацій створених у різних країнах. Їхнє об'єднання стало поштовхом до створення великої та впливової міжнародної організації. В статті використовуються видання цих організацій та українські періодичні видання, які виходили, зокрема, видання «Вільна думка», «Наше слово» та ін.

Метою даної статті є аналіз досвіду та здобутків українських жіночих організацій створених в Канаді та Австралії. На прикладі діяльності Союзу Українок Канади та Союзу Українок Австралії показати важливий напрям роботи жіночих осередків за кордоном, який полягав у відстоюванні прав людини, права на національну самоідентифікацію, утвердження гендерної рівності.

Виклад основного матеріалу. Український жіночий рух, який сприяв збереженню та розвит-

ку української науки, культури та освіти, утверджував гендерну рівність, як основу збереження української національної ідентичності. Український жіночий рух існував і розвивався в багатьох країнах куди переселялись та жили українці. Окремо слід виділити діяльність руху в Канаді та Австралії.

Організація українок Канади названа в честь української громадської та політичної діячки Ольги Басараб, яка стала найяскравішим символом боротьби за Українську державу в середині 20-х років ХХ століття. Ця жінка стала уособленням усієї жорстокості польської поліції над українськими революціонерами. Євдокія Стахова в статті до ювілейного збірника присвяченому 25-літтю ОУК, детально відтворила трагічні події життя О. Басараб: «Дня 3 лютого 1924 року польська поліція привела Ольгу Басараб до своєї станиці при вулиці Яховича у Львові. Це сталося після переведеного трусу, в часі якого знайдено папери, що вказували на її зв'язок з УВО. Поліція намагалася видубити від неї, хто дав їй ці матеріали і з якими членами Організації вона зв'язувалась. Ольга рішуче відмовлялась від всяких зізнань. Головний допит під проводом відомого садиста, комісара Кайдана, відбувся 12 лютого, а вночі з 12 на 13 лютого, серед найстрашніших тортур, закінчила Ольга своє життя. Після того її тіло повішено на ґратах тюремного вікна, щоб ввести в оману, наче б вона сама наклала на себе руки. Потім тіло закопано потайки від родини в невідомому місці, як якусь Юлія Баравську, думаючи, що ніхто за нею не впізнеться. Та не так сталося. Заходами родини та української громадськості віднайдено тайний гріб Ольги і через прокуратуру в Варшаві осягнено, що тіло викопано й перенесено до почесної могили при головній алеї Янівського цвинтаря у Львові, де згодом поставлено кам'яний пам'ятник» [1, с. 9].

Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб входить до Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО) як її складова організація. В статті до збірника, який видано в 1959 р. і приурочено до 75-ліття українського жіночого руху і 10-ліття СФУЖО, почесна голова ОУК Степанія Савчук детально розповідає про історію створення організації та основні сфери її діяльності. Вона виділяє такі напрями діяльності: культурно-освітня, гуманітарна, внутрішньо-організаційна, пропагандистська. Стефанія Савчук зазначає, що «почин до створення Організації українок Канади дало українське патріотичне жіноцтво, що приневолене важкими економічно-політичними відносинами, було змушене покинути рідну Батьківщину після визвольних змагань 1917-20 р. Опинившись на вільній канадській землі, високо-ідейні і національно-свідомі українки, що в їхніх серцях палала любов і почуття обов'язку супроти братів і сестер, за-

лишених у Рідному Краю, в яких було гаряче бажання допомогти їм у змаганнях за визволення українських земель з-під ворожої займанщини, й які розуміли, що тільки в гурті зможуть сповнити Богом і людьми наложені на них обов'язки, вони включились спершу у працю Гуртків Української Стрільцької Громади, від перших днів постановня таких Гуртків у 1928 р. Там знайшли вони можливість бути в постійному зв'язку з рідним краєм і йому допомагати» [2, с. 43].

Жодна громадська, політична чи інша структура радянського періоду не відзначалась періодом розвитку в 50 років. Всі організації СРСР припинили своє існування з його розпадом. Наведемо «Заповіт 50-річчя» Організації Українок Канади українському жіночому рухові: «Сповнення п'ятдесяти років діяльності – це велика подія в житті кожної організації. Вона пригадує членству, скільки часу, труду і праці вложило воно в її розбудову, заставляє подумати про те, що слід робити далі. Бо ж вона жива, їхня Організація, як і живий той нарід, що його вони частиною, і перед нею стеляться неозорі перспективи діяння багатьох поколінь. І ця праця не замикається в рамках власної Організації, своїм прикладом і своїми наслідками тягне інших за собою, своїми кличами відбивається луною в українській суспільності Канади, про неї знають і за нею слідкують та її успіхів не менше від нас прагнуть наші сестри і брати в Україні. Бо ні розорані рови, вирубані ліси, колючі дроти, зграї озброєної граничної сторожі, ні приглушення хвиль етеру не в силі спинити переможного впливу ідеї. Бо вона голосить правду, а правда мусить перемогти, сам Бог стоїть за нею. І сповняться, бо мусять сповнитися - хоч і як довго прийшлося б на те ждати слова поета: І вам кажу: прийде час, при йде така година, коли кордонів не буде, лиш даль далека, синя. А в кого втомилися руки за 50 років праці, то ця думка відроджує в них нову силу у сьайві Золотого Ювілею. Довкола нас уже багато молодих українок, наших дітей і внуків, а з ними молодість, та сама нездоланна сила молодости, що колись горіла в наших душах, та молодість, що для неї перешкоди існують тільки на те, щоб їх перемагати. Тільки від нас самих залежить, чи буде з нами більше тієї сили, що дає снагу, несе життя. Останній наказ пройденого і перший наказ нового півстоліття: поставити в нашій Організації армію молодих членок, таких самих, як ми були перед 50 роками. Бо молодість іде наперед і не хилить голову скорботному розпачі. Це ми самі на собі пережили і такий заповіт лишаємо для тих, що далі вестимуть нашу Організацію. Вони вже є, наслідки їхньої ініціативи, нових методів праці ми вже бачимо. Вони знають ліпше свою країну-Канаду, як ми знали колись, вони здобули тут високу освіту, що її так бракувало на початках у нашій Організації, вони мають за собою той досвід, що ми його тільки поволі здобували. І під кличем

виращування тієї свіжої сили мусять іти наші ювілейні святкування» [3, с. 479]. Очевидно, що 50 років діяльності та успішне й ефективне функціонування до сьогоднішнього для Союзу українок Канади, підтверджується реально утвердженою в Канаді ґендерною рівністю.

Дослідниця Енн Скейлз – юристка, феміністка, професорка в коледжі права Університету Денвера у своїй праці «Фемінізм в праві» в розділі «Канадське бачення» зазначає: «в Канаді особливим пунктом Хартії прав і свобод дозволено позитивну дискримінацію. Я не можу уявити собі нічого, що б краще виражало визнання суспільством того, що індивідуальзм – це не альфа і омега соціального договору в будь-якому з його вимірів... Робота з канадськими законами про рівні права освіжає, бо Канада просто не зупиняється перед гаданими перешкодами на шляху до кращого функціонування» [4, с. 90-92].

Не менш ефективною є й діяльність Союзу українок Австралії ім. княгині Ольги. Показовим є те, що ця організація була створена і успішно функціонує до сьогодні від початку поселення українців у Австралії. «Бездержавними людьми» – так називали австралійці емігрантів. В липні 1947 року австралійський уряд підписав домовленість IPO (Міжнародною Організацією в Справах Біженців), яка передбачала, що Австралія буде набирати 12 000 емігрантів в період року. Згодом цифра зросла до 20 000 осіб, а потім набирали практично стільки скільки могли перевезти. На такий крок, тогочасний політик Австралії пішов з огляду на те, що приріст населення в період з 1933 до 1947 рр. становив 1%. Для того, щоб Австралія приймала участь в світових політичних подіях і могла сама себе забезпечувати як країна потрібно було збільшити населення шляхом запрограмованої еміграції. Євдокія Островська, голова відділу у Ньюкастлі Союзу українок Австралії, у своєму історичному нарисі присвяченому українському жіночому рухові в Австралії, так описує цей період: «Українські емігранти поділяли ряд загальних важливих спільних прикмет, за якими їх гуртували. Були вони безправні і бездержавні, вивезені підлітками в часи війни з рідних земель на примусову роботу в Німеччину, або були втікачами перед наступом комуністичної влади Радянського Союзу; для більшості початкова освіта була перервана; вони були розлучені ще молодими з своїми батьками й родичами, які залишились на рідних землях і доля яких була їм невідомою, оскільки жодного зв'язку з рідними не дозволяв пануючий комуністичний лад на батьківщині; кожен з них пережив по-своєму події, які розгорталися на власних очах в часи Другої світової війни; більшість з них були скупчені в таборах протягом Другої світової війни і після неї, і там виховувалися таборовим життям між краями з різних сіл і міст східних та західних українських земель;

іноді мешканцям таборів доводилось трактувати табір, хоч був він їм чужий, в чужій країні, як єдиний своєрідний центр - перед кожним стояла лише непевність і невідомі перспективи» [5, с. 35]. Емігрантів не англійського походження називали «Новими австралійцями». Від них вимагали повної асиміляції з тутешніми звичаями, потрібно було якнайшвидше забути рідну мову і пристосуватись до нової культури. Серед усього контингенту емігрантів, набраних згідно домовленостей з IPO, українці становили лише 5%, тому до українських емігрантів ставились як до екзотики. Завдяки багатому фольклору українці відокремили себе від поляків та росіян. Українка Ніна Денисенко, будучи однією з перших емігранток, так описує ці нелегкі часи: «І знову привітала мене чужа земля своїм перехідним табором. Це був 1949 рік. Крім українців, в табір прибувало багато людей інших національностей. І кожна група старалась стати на видне місце, і показати себе краще інших. Вони на перебіг улаштовували свої мистецькі виставки, хорові виступи. Австралійці, що заїжджали до табору, з зацікавленням оглядали невідому їм екзотику, привезену з далеких країн» [6, с. 42]. Дослідник Є. Сенета в праці «Українці в австралійській державній статистиці» зазначає, що роль жінок, як берегинь культурної спадщини, стала особливо помітною за ознакою вжитку ними української мови. Згідно перепису населення Австралії у 1986 році, українською мовою вдома користувались більшістю жінки (6,510 жінок порівняно з 5,847 мужчин – разом 12,357) [7, с. 122].

Щоб не втратити своєї національної ідентичності, щоб мати можливість допомагати одна одній українські жінки вирішили об'єднатись. Вони відновили жіночу організацію, яка існувала на західних землях України ще до 2-гої світової війни. 13.09. 1949 р. почав існувати Союз українок Австралії. Однією з піонерок українського жіночого руху в Австралії була Ірина Пеленська - українська письменниця, журналістка, громадська діячка. Свого часу, навчаючись на філологічному факультеті Львівського університету (1933 р.), одержала степінь магістра за працю «Жіночі постаті в творах О. Кобилянської» [8, с. 804-805]. Інформацію про Союз українок Австралії та про Ірину Пеленську знаходимо в енциклопедії української діаспори: «Перша українська жіноча організація в Австралії місцевого значення виникла влітку 1949 р. у переселенчому таборі Ковра, де перебували родини, з ініціативи Ірени Пеленської, що стала і її головою» [9, с. 189].

Діяльність Союзу українок Австралії окреслюється у таких ракурсах: добродійна діяльність, національна, культурно-освітня. Союзанки беруть активну участь в громадських та церковних ділянках роботи, підтримують тісний зв'язок з рідним краєм. Не оминули українки Австралії

допомогової праці – дотації школам, ансамблям, хорам. Також відмітилися влаштуванням мистецьких виставок (Ковра), утримання Музею Українського Мистецтва (Аделаїда), де зберігаються цінності української культури. СУА підтримує зв'язки з жіночими організаціями Австралії, видає жіночий журнал «Наше Слово».

Окремим аспектом слід виділити діяльність спрямовану на розвиток міжнародних зовнішніх зв'язків. Союз українок Австралії органічно влився до Світової Федерації Українських Жіночих організацій. Членкині організації беруть участь у світових жіночих конференціях. Є. Островська зазначає, що найголовнішим досягненням того часу в зовнішніх зв'язках було прийняття СУА НПВ в члени Національної Ради Жінок Австралії в 1953 році, яка об'єднувала приблизно 280 відділів цієї всеавстралійської організації. Таке досягнення стало можливим завдяки активним зв'язкам, налагодженим Оленою Процюк, з цією організацією. СФУЖО дуже високо оцінило це досягнення, тому що в порівнянні з Союзами Українок в інших країнах, в Австралії вдалося досягнути таке визнання за дуже короткий час після заснування Крайової Управи – менше двох років. Це було подиву гідним тим більше, що перед тим в Австралії не існувало крайової української жіночої організації [5, с. 44].

Український жіночий рух в Австралії відзначається конструктивно організованою працею. Через десять років перші українські емігранти переселяються з таборів до своїх власних осель. При цьому, українське жіноцтво, не покидає активно працювати над збереженням національно-етнічної ідентичності в австралійському середовищі. Український жіночий рух розгалужений по всьому австралійському континенті. Організаційне життя після 1950 р. набрало стабільної форми спрямованої на удосконалення структури організації. Увагу спрямовано на виховання і навчання покоління, яке народилось в Австралії і відрізнялось від попереднього покоління іншими вимогами, які були сформовані загально-австралійським побутом. За 10 років існування СУА, кількість членкинь подвоїлась. До лав СУА долучаються молоді жінки, що є свідченням великої роботи засновниць організації. Адже молодь не перебувала в такому важкому становищі, як їхні батьки - перші українські емігранти Австралії. На той час вже був налагоджений побут, не так тяготила невідомість. Однак українські жінки спрямовували великі зусилля, щоб зберегти національну ідентичність і, власне, у вихованні молоді вбачали перспективу і віру в майбутнє української нації.

Зберігаючи національну ідентичність СУА активно спрямовує свою діяльність на дотримання прав жінок. На першому Святковому З'їзді СУА, який проходив у Мельборні і був приурочений 15-літтю організації, тогочасна голова організації Л. Гаєвська-Денес у своїй доповіді зазначала, що

на практиці жінкам в українському громадському житті бракує належних основних прав, що роль жінки обмежується до виховання родини, навчання дітей в українських школах й обмежена рамками бути обслуговуючим персоналом в буфетах при громадських організаціях. Далі в доповіді Л. Гаєвська-Денес зазначила, що успішна діяльності СУА є прикладом користі жіночої організації, яка відбулась завдяки чітко окресленим принципам діяльності: надпартійне становище, рівне ставлення до всіх українців без огляду на стать та віросповідання, відсутність нетерпимості за територіальним походженням [10, с. 7–10].

Союз українок Австралії відсвяткував вже не один ювілей. Організація ніколи не залишалась і не залишається осторонь тих проблем які є в Україні. Глибоко відбилась на активності організації Чорнобильська Катастрофа 26.04.1986-го року. Після цієї страшної катастрофи світового масштабу голос українських поселенців почав звучати гучніше. Українське жіноцтво Австралії активно інформує австралійців про ті лихоліття, які пережили українці перебуваючи під радянською окупацією, а горбачовську політику перебудови подавали, як обманювання західного світу.

Після розпаду СРСР і здобуття Україною політичної незалежності, для австралійської діаспори відкрились нові можливості безпосереднього зв'язку з Україною. В 1992 р. в Сідней відбувся 16-ий З'їзд Крайової Управи СУА. На цьому З'їзді розглядались різні питання: заслухано звіт діяльності організації впродовж трьох каденцій, обрано нове управління, обраний новий склад членів редколегії журналу «Наше Слово». Слід зазначити, що в 1979 р. було призупинене видання журналу, а 1985 р. під керівництвом Софії Сивенької у Сідней журнал знову почав видаватись. З 1992 р. відновилось видання журналу «Наше Слово» в Мельбурні.

Яскравою подією для СУА стало призначення українським урядом першого Почесного Консула України в Австралії Зіни Ботте. Для організованого українського жіноцтва ця подія стала дуже важливою з огляду на декілька чинників. Серед них слід зазначити призначення на посаду високого державного рангу молодої жінки, окрім цього Зіна Ботте була членкинею СУА. Союз українок Австралії доволі швидко налагодив зв'язок з Союзом українок України. Союзанки з Австралії приймають участь в знакових подіях життя українського жіночого руху після розпаду СРСР. 21-24 серпня 1993 року в Києві відбувся Всесвітній форум українців, де членкині СУА представляли українське жіноцтво Австралії, а в 1994 р. – були серед делегаток Всеукраїнського Жіночого З'їзду, який проходив у Івано-Франківську. 15-19 серпня 2011 р. в Україні відбувся Міжнародний форум українських жіночих організацій який проходив

у м. Львові. Представницею від Союзу українок Австралії була Христина Севількібелі. Вона розповіла про історію заснування Союзу українок Австралії та про діяльність організації, зокрема про навчання дітей української мови та українських танців, про допомогу в будівництві домівок та шкіл для українців, про надання стипендій талановитій молоді в Україні, про забезпечення медикаментами постраждалих від Чорнобильської катастрофи тощо [61]. Слід зазначити, що співорганізатором З'їзду став Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка».

Історія діяльності Союзу українок Австралії – це понад 70 років невтомної праці українського жіноцтва, яке опинилось на еміграції на австралійському континенті. Союз українок Австралії це загально-громадська організація, яка об'єднала українських жінок незалежно від їхнього віросповідання та партійної приналежності. Відстоювання прав жінок, збереження національної свідомості, плекання українських традицій, культурних надбань, підтримання визвольних змагань українського народу, допомога українцям в Австралії та поза її межами – це ті ідеї, які об'єднали українське жіноцтво. Союз українок Австралії своєю діяльністю доводив, що ставлення до жінки має бути ширшим, ніж як до березині, вона врешті-решт має бути повноправним партнером і мати доступ до цивілізаційних благ і ресурсів.

Діяльність жіночих організацій Канади та Австралії є яскравим підтвердженням того, що світ не може існувати без жінок. Однак, роль жінок в суспільстві постійно применшується, жінці відводиться другорядна роль. Вірджинія Вулф в есе «Власний простір» доволі гостро висловлює міркування про жінок в літературі: «Якщо б жінка існувала лише б в книгах, написаних чоловіками, її б наділяли великими повноваженнями, вона б володіла всілякими іпостасями: відважна і зла, блискуча і вбога, чудова і потворна, величчю порівняна з чоловіками. Однак це лише література. На практиці її ізолювали і з неї знущались» [12, с. 6]. Міркування Вірджинії можна співставити з аналогічними міркуваннями про роль жінки в громадянському суспільстві. Авторка написала зазначений есей у 1929 р. в Англії. Багато її міркувань є актуальними сьогодні і підходять до сучасних українських реалій.

Висновки. Однією з умов демократичного розвитку суспільства є забезпечення ґендерної рівності на законодавчому рівні. Сьогодні жодна країна світу не може похизуватись досягненням 100% ґендерного балансу в суспільстві. Ґендерна рівність слугує ідеальним об'єктом до рівня якого намагаються наблизитись держави світу. Показовим є те, що ті держави, які займають перші щаблі в рейтингах по забезпеченню ґендерної рівності, виділяються з поміж інших країн високим рівнем

економічного розвитку. В Україні проблематикою ґендерної рівності, в більшості випадків, займаються жіночі громадські організації та правозахисні рухи. Ще в 2001 р. в Україні був запроваджений Національний план дій з утвердження ґендерної рівності. Однак, з жалем можна констатувати, що для більшості представників українського політикуму ґендерна рівність сприймається як нав'язана заходом поведінкова модель, непритаманна для українських реалій. Осмислення та наукове опрацювання здобутків українського жіночого руху потрібне для сучасного впровадження моделей і механізмів правового забезпечення ґендерної рівності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Стахова Євдокія. Ольга Басараб – патронка ОУК. На службі рідного народу. Ювілейний збірник Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб у 25-річчя від заснування (1930–1955). Вінніпег, 1956 р. 500 с.
2. Українка у вільному світі. Збірник виданий у 75-ліття українського жіночого руху і 10-ліття Світової Федерації Українських Жіночих Організацій. 24–27 червня. Нью-Йорк, 1959 р. 170 с.
3. На службі рідного народу. Ювілейний збірник Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб у 50-річчя від заснування (1956–1980) ч. 2. Торонто, 1984. 522 с.
4. Енн Скейлз. Фемінізм у праві: активізм, юридична практика та правова теорія. / Під ред. Христини Кіт. Київ: «Видавництво», 2019. 214 с.
5. Союз Українок Австралії ім. княгині Ольги. Мельбурн, 2001. 373 с.
6. Денисенко Н. Тяжкий початок – корисні наслідки. Наше Слово. Сідней, США, 1967. 42 с.
7. Сенета Є. Українці в австралійській державній статистиці. / Під ред. Павлишин, М. Українці в Австралії. Мельборн, Союз Українських Організацій Австралії, 1998. 122 с.
8. Пеленська-Прокоп Лада. Бл. п. Ірина Пеленська. Альманах українського життя в Австралії, вид. часопису «Вільна думка» та Фондації українознавчих студій в Австралії. Сідней, 1994. 936 с.
9. Енциклопедія української діаспори / гол. ред. Василь Маркусь; Наукове Товариство ім. Шевченка, Національна академія наук України. К.: ІНТЕЛ, 1995. Т. 4 : Австралія, Азія, Африка. 264 с.
10. Гаєвська-Денес Л., Доповідь «Наші Проблеми» оголошена на Св'ятковому З'їзді 1965-го р. Наше Слово. Сідней, США, 1965. 80 с.
11. Міжнародний Форум Українських Жіночих Організацій у Львові (2011). Міжнародний Інститут культури та зв'язків з діаспорою НУ «Львівська політехніка». Веб-сайт URL: <http://miok.lviv.ua/?p=5527>.
12. Вулф Вірджинія. Власний простір / перекл Я. Чердаклі. Київ: Альтернативи, 1999. 144 с.